

Tek başlarına anlamları olmayan, başka kelimelerle öbekleşerek değişik ve yeni anlam ilgileri kuran, birlikte kullanıldıkları kelimelere cümlede anlam ve görev kazandıran kelimelere **edat** denir.

Başlıca edatlarımız :

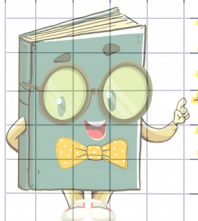
“için, kadar, -E kadar, gibi, göre, ile, üzere, yalnız, -E karşı, sanki, ancak, -dEn beri, -E doğru”

www.yeninesilturkce.com

Tek başına anlamı olmayan, anlamca birbiriyle ilgili cümleleri veya cümlede görevdeş sözcük ve söz öbeklerini bağlamaya yarayan kelimelere **bağlaç** denir.

Belli başlı bağlaçlarımız:

ama, fakat, lakin, ancak, yalnız, oysa, oysaki, hâlbuki, ve, ile, ki, de, çünkü, zira, madem, mademki, veya, hut, yahut, veya, ya da, şayet, eğer, ise, öyleyse, o halde, kısacası, demek ki, nitekim, yoksa, anlaşılana ne.....ne (de), ya....ya (da), gerek...gerek(se), ha.....ha, ister.....ister(-se), kâh.....kâh, de....de, hatta, üstelik, ayrıca, hem, hem de,, yine, gene meğer...

Yeni Nesil Türkçe

EDAT-BAĞLAÇ-ÜNLEM

“ile” edatı cümlede “Araç, alet, neden, zaman, birliktelik” ilgisi kurar. Aşağıdaki cümlelerde “ile” edatının hangi ilgili kurduğunu yazınız.

	Cümle	“ile” edatının kurduğu anlam
1	Yağmurların yağmasıyla ekinler büyümeye başladı.	
2	Köpeğin havlamasıyla korktu.	
3	Annesiyle pazara gitti.	
4	Ankara’ya uçakla gidecekmiş.	
5	Odunları baltayla kırmış.	

“ile” sözcüğü yukarıdaki anlamlar dışında “ve” anlamında kullanılırsa bağlaç olur. Aşağıdaki cümlelerde “ile” sözcüğünün kullanım görevini belirtiniz.

	Cümle	Edat	Bağlaç
1	Ali ile arkadaşı bugün okuldan kaçmışlar.		
2	Arkadaşları ile pikniğe gitmek için hazırlanıyor.		
3	Gömlekle pantolon satın almış.		
4	Bir poğaçaya ile bir çay alıp kahvaltı yaptım.		
5	Gemi ile yolculuk çok eğlenceli oluyor.		

“için” edatı cümlede farklı anlam ilgisi kurabilir. Bunlardan bazıları şunlardır: Neden, amaç, karşılık, aitlik, görelilik...” Aşağıdaki cümlelerin belirtilen anlam özelliğine göre değerlendiriniz.

	Cümle	“için” edatının kurduğu anlam
1	Ders çalışmadığı için başarılı olamadı.	
2	Yüzme öğrenmek için kursa yazıldı.	
3	Sen bu iş için kaç lira ödedin?	
4	Onun için hava hoş tabii!	
5	Sizin için sinemada üç bilet aldım.	

“Yalnız” sözcüğü ‘sadece’ anlamında kullanılırsa edat; ‘fakat-ama’ anlamlarında kullanılırsa bağlaçtır. “Ancak” sözcüğü ‘yalnız-sadece-olsa olsa’ anlamlarıdaysa edat; “fakat-ama” anlamlarıdaysa bağlaçtır. Aşağıdaki cümlelerde yer alan yalnız ve ancak sözcüklerinin görevlerini belirtiniz.

	Cümle	Edat	Bağlaç
1	Seninle gelirim yalnız bir şartım var.		
2	Öyle deme, bu işi yalnız sen yapabilirsin.		
3	Bir ömür yalnız yaşadı.		
4	O arabayı satın alırım ancak kredi çekmem gerekiyor.		
5	Erken yola çıkarlarsa ancak akşama gelirler.		
6	Evi boyatırız ancak masrafları siz karşılırsınız.		

Kısa Bilgiler

Birleşik yazılan -ki'ler:
Sanki, oysaki, mademki,
belki, halbuki, çünkü,
eğerki, meğerki.

Nemrut Dağı: Adıyaman ilimizde yer almaktadır. 1987 yılında kültür mirası listesinde yer almıştır.

www.yeninesilturkce.com

Zeytinyağı gibi üste çıkmak deyiminin anlamı: Bir konuda haksız olduğunu kabullenmeyerek kurnazlıkla kendini haklı ya da suçsuz çıkarmaya çalışmak.

TÜRKÇE ÇALIŞMA KAĞITLARI

EDAT-BAĞLAÇ-ÜNLEM

Aşağıdaki cümlelerde yer alan bağlaçların altını çiziniz.

	Cümleler
1	Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli.
2	Unuttu da gelmedi yoksa muhakkak gelirdi.
3	Hem işini yapıyor hem eğitimini tamamlıyor.
4	Ayşe ile Nazlı kuaföre gideceklermiş.
5	Umutları ne yazık ki son buldu.
6	Bu işlere aklım ermiyor lakin işte çalışmak bana kolay gelir.
7	Öyle güzel bakıyor ki kıyamıyor insan.
8	Seninle yola çıkarız ama aracı sen getireceksin.
9	Yemeğini yemelisin çünkü parasını peşin ödedik.
10	Mademki yapamayacaksın söz vermeseydin.

Aşağıdaki cümlelerde ünlem anlamı veren sözcükleri belirtiniz.

	Cümleler	Ünlem Anlamı Veren İfadeler
1	Ey Türk Gençliği!	
2	Hişşt, çabuk buraya gel!	
3	Aa! Bıktım sizden kardeşim.	
4	Hay Allah! Sen mi geldin?	
5	Aman yarabbi! Bu ne güzellik.	
6	Efendiler! Bu tarafa bakın hele.	
7	Eyvah, pasta düştü!	
8	Güm! Bomba patladı.	
9	Vah zavallı!	
10	Hey adamın!	

Aşağıdaki cümlelerde yer alan edat-bağlaç-ünlem ifadelerinden hangisinin bulunduğunu belirtiniz.

	Cümleler	Edat	Bağlaç	Ünlem
1	Sorunları halletmek üzere gittim.			
2	Düzenli çalıştı da başarılı oldu.			
3	Su kadar temizsiz.			
4	Öğretmenim! Sınavı kazandım.			
5	Bu işi sen bile yaparsın.			
6	Ne söz dinliyor ne de iş yapıyor.			
7	Ben senin için bir şeyler hazırladım.			
8	Yaşlı bir adamdı fakat dinç görünüyordu.			
9	Ne olur yardım edin, lütfen!			
10	Siz bana göre daha gençsiniz.			

EDAT-BAĞLAÇ-ÜNLEM ÇALIŞMA KAĞIDI CEVAPLARI

“ile” edatı cümlede “Araç, alet, neden, zaman, birliktelik” ilgisi kurar. Aşağıdaki cümlelerde “ile” edatının hangi ilgili kurduğunu yazınız.

	Cümle	“ile” edatının kurduğu anlam
1	Yağmurların yağmasıyla ekinler büyümeye başladı.	Zaman
2	Köpeğin havlamasıyla korktu.	Neden
3	Annesiyle pazara gitti.	Birliktelik
4	Ankara’ya uçakla gidecekmış.	Araç
5	Odonları baltayla kırmış.	Alet

“ile” sözcüğü yukarıdaki anlamlar dışında “ve” anlamında kullanılırsa bağlaç olur. Aşağıdaki cümlelerde “ile” sözcüğünün kullanım görevini belirtiniz.

	Cümle	Edat	Bağlaç
1	Ali ile arkadaşı bugün okuldan kaçmışlar.		*
2	Arkadaşları ile piknipe gitmek için hazırlanıyor.	*	
3	Gömlekle pantolon satın almış.		*
4	Bir poğaça ile bir çay alıp kahvaltı yaptım.		*
5	Gemi ile yolculuk çok eğlenceli oluyor.	*	

“için” edatı cümlede farklı anlam ilgisi kurabilir. Bunlardan bazıları şunlardır: Neden, amaç, karşılık, aitlik, görelilik...” Aşağıdaki cümlelerin belirtilen anlam özelliğine göre değerlendiriniz.

	Cümle	“için” edatının kurduğu anlam
1	Ders çalışmadığı için başarılı olamadı.	Neden
2	Yüzme öğrenmek için kursa yazıldı.	Amaç
3	Sen bu iş için kaç lira ödedin?	Karşılık
4	Onun için hava hoş tabi!	Görelilik
5	Sizin için sinemada üç bilet aldım.	Aitlik

“Yalnız” sözcüğü ‘sadece’ anlamında kullanılırsa edat; ‘fakat-ama’ anlamlarında kullanılırsa bağlaçtır. “Ancak” sözcüğü ‘yalnız-sadece-olsa’ anlamlarındaysa edat; ‘fakat-ama’ anlamlarındaysa bağlaçtır. Aşağıdaki cümlelerde yer alan yalnız ve ancak sözcüklerinin görevlerini belirtiniz.

	Cümle	Edat	Bağlaç
1	Seninle gelirim yalnız bir şartım var.		*
2	Öyle deme, bu işi yalnız sen yapabilirsin.	*	
3	Bir ömür yalnız yaşadı.	*	
4	O arabayı satın alırım ancak kredi çekmem gerekiyor.		*
5	Erken yola çıkarlarsa ancak akşama gelirler.	*	
6	Evi boyatırız ancak masrafları siz karşılırsınız.		*

Aşağıdaki cümlelerde yer alan bağlaçların altını çiziniz.

	Cümleler
1	<u>Ya</u> bu deveyi gütmeli <u>ya</u> bu diyardan gitmeli.
2	Unuttu <u>da</u> gelmedi <u>yoksa</u> muhakkak gelirdi.
3	<u>Hem</u> işini yapıyor <u>hem</u> eğitimini tamamlıyor.
4	Ayşe <u>ile</u> Nazlı kuaföre gideceklermiş.
5	Umutları <u>ne</u> yazık <u>ki</u> son buldu.
6	Bu işlere aklım ermiyor lakin işte çalışmak bana kolay gelir.
7	Öyle güzel bakıyor <u>ki</u> kızamıyor insan.
8	Seninle yola çıkarız <u>ama</u> aracı sen getireceksin.
9	Yemeğini yemelisin <u>çünkü</u> parasını peşin ödedik.
10	<u>Mademki</u> yapamayacaksın söz vermeseydin.

Aşağıdaki cümlelerde ünlem anlamı veren sözcükleri belirtiniz.

	Cümleler	Ünlem Anlamı Veren İfadeler
1	Ey Türk Gençliği!	Ey
2	Hışt, çabuk buraya gel!	Hışt, çabuk
3	Aa! Bıktım sizden kardeşim.	Aa
4	Hay Allah! Sen mi geldin?	Hay
5	Aman yarabbi! Bu ne güzellik.	Aman
6	Efendiler! Bu tarafa bakın hele.	Efendiler
7	Eyvah, pasta düştü!	Eyvah
8	Güm! Bomba patladı.	Güm
9	Vah zavallı!	Vah
10	Hey adamın!	Hey

Aşağıdaki cümlelerde yer alan edat-bağlaç-ünlem ifadelerinden hangisinin bulunduğunu belirtiniz.

	Cümleler	Edat	Bağlaç	Ünlem
1	Sorunları halletmek üzere gittim.	*		
2	Düzenli çalıştı da başarılı oldu.		*	
3	Su kadar temizsiz.	*		
4	Öğretmenim! Sınavı kazandım.			*
5	Bu işi sen bile yaparsın.		*	
6	Ne söz dinliyor ne de iş yapıyor.		*	
7	Ben senin için bir şeyler hazırladım.	*		
8	Yaşlı bir adamdı fakat dinç görünüyordu.		*	
9	Ne olur yardım edin, lütfen!			*
10	Siz bana göre daha gençsiniz.	*		